

Parochi, et qui Parochi vices fungentes curam *primariam* exercent, sicut hic habetur consuetudo, sed etiam omnes cura *subsidiaria* fungentes ad applicandum pro Populo diebus festis obligentur? Contra hanc extensionem, quam pauci, aut nulli sequuntur, nobis vox *Missae parochialis*, quae tamen solum unicum et ex sensu communi Sacrum solemne significat, rationem fundatam porrigere videtur. Denique dubitatur, num etiam in illis diebus festis, qui jam pridem auctoritate Sedis Apost. interveniente, hic locorum sunt abrogati, et hodie, ut dicunt, non in Foro, sed solum in Choro celebrantur, ita ut quoque obligatio Fidelium ad audiendum Sacrum sit sublata, adhuc obligatio Parochi ad applicandum pro Populo Sacrum perseveret? Antiqua Constitutione Ep. Monasterien. de anno 1772, quae vero in desuetudinem abiit, vel etiam numquam in praxim deducta est, statutum fuit, quod antiqua obligatio applicandi pro Populo abrogatione Festorum non tolli intendatur.

Et S. eadem C. ad Vaticanas Aedes Ordinariis in Comitibus hac die coadunata, audita relatione... rescribendum censuit:

Quoad primam partem: solum teneri, qui Animarum curam *primariam* exercent: quoad secundam partem: juxta alias decreta, teneri etiam in Festis legitime abrogatis.

Atque ita rescripsit ac servari mandavit. n. 5014 ad 3 die 14. Junii 1845.

Ad dubium: Parochus hic et nunc aliquem substituit, qui die Dom. cantat summum Sacrum (quod hic posse censetur per consuetudinem): An Parochus privatim celebrans possit applicare pro suis, vel teneatur applicare pro Populo summum Sacrum?

S. eadem C.... rescribendum censuit:

„Posse vel per se vel per alium, quin requiratur Missa solemnis.“

Atque ita rescribere rata est. n. 5079 ad 4 die 27. Febr. 1847.

Dum superiori anno 1847 III. Kal. Mart. S. R. C. in una Vicariatus Ruremundensis in Hollandia ad Dub. IV. declaravit, Parochum posse vel per se, vel per alium in Dominicis applicare pro populo Sacrosanctum Missae Sacrificium etiam privatim celebrando, quin teneatur applicare Missam solemnem, cujus celebrationem interdum committit alii sibi beneviso Sacerdoti, super hac ipsa declaratione novum in praesentiarum proponitur Dubium, quod fundatur in declarationibus et Decretis alias a S. Congregationibus Urbis latis, et a quibus omnino exigitur, ut Parochus in Dominicis Festisque pro Populo applicet. Iterum igitur S. C. R. de sententia requisita, in Ordinariis Comitibus ad Quirinale subsignata die coadunata, post auditam a Secretario fidelem relationem ac maturum omnium examen rescribendum censuit:

„Responsionem datam die 27. Febr. 1847 intelligendam esse quoad Missam solemnem, de qua quaerebatur; nam proprius ad casum, non obstantibus alias decretis, et in facto declaratis, rescribere rata est: posse quemlibet Parochum, accedente justa et legitima causa, adimplementum Missae pro Populo applicandae alii Sacerdoti committere, seu per alium Sacerdotem hanc Missam celebrare facere.“

Atque ita rescripsit. n. 5129 die 22. Julii 1848.

Quaesitum fuit:

1. An parochi in dominicis aliisque festis diebus praesente cadavere teneantur celebrare missam pro def. et in aliam diem possint transferre missam pro populo applicandam?

2. An saltem applicationem missae pro populo supplere possint per alium Sacerdotem?

S. C. C. resp. ad 1 et 2: Negative; 26. Januarii 1771. S. R. C. 22. Julii 1848.

Ad dubium: Quum Parochus Orator praeter suam Parochialem Eccl., aliud Beneficium Curatum obtinuerit cum alia adnexa Eccles. Parochiali, an in Festis adigatur utramque Missam, quam celebrat, applicare pro populo, vel teneatur ad applicationem pro sibi commissis ovibus unius tantum de duobus Sacrificiis, veluti Dioecesanus Ordinarius, cui dubium proposuit, ei rescripsit.

Et S. eadem C.... respondendum censuit:

„Utramque Missam applicare teneatur pro populo utriusque sibi commissae Paroeciae.“

Atque ita rescripsit, propositaque Dubia rata est declarare. n. 5146 ad 4 die 7. Sept. 1850.

6) Vicarii capitularis.

Ad dubium: Vicarii Capitulares teneantur ad Missae applicationem pro ovibus Sede vacante? S. C. resp.: „Negative.“ n. 4669 ad 23 die 12. Nov. 1831.

APPROBATIO LIBRORUM ECCLESIAST.

Vd. *Missale* (approbatio); *Libri ecclesiastici*.

AQUA.

1) Baptismalis.

Vd. *Bened. fontis* (oleum).

2) Benedicta.

a) Celebrans se aspergit.

(Vd. *Aspersio aquae ben.*)

Ad dubium: an Sacerdos pergens ad celebrandum et calicem manu sinistra portans, possit accipere aquam bened. eaque se aspergere? S. C. resp.: Si commode fieri potest, se signet, sin-

minus, se abstineat. n. 4393 ad 14 die 27. Mart. 1779.

b) Semper in Eccl. esse debet.

Vd. *Aqua bened. in hebdom. maj.* (decr. n. 4669 nota).

c) In hebdom. majori.

Ad dubium: In ultimo majoris Hebdomadae triduo removendane est a vasis Ecclesiae aqua benedicta? S. C. resp.: „Affirmative, ac retinenda consuetudo illam amovendi.“ n. 4669 ad 60 die 12. Nov. 1831.

NOTA GARDELL. AD HOC DECRETUM:

Nulla positiva Lege, nullo Rubricae praecepto, sed e praxi tantum removetur a Vasis prope Ecclesiarum fores Aqua benedicta ultimo majoris Hebdomadae triduo. Hinc haec consuetudo suos habet adversarios, tum quia ab Alexandro I. sancitum fuit: *ut aqua benedicta sale admixta perpetuo in Ecclesia asservetur*; tum quia Ritualis Romani Rubrica praescribit, ut aspergantur aqua benedicta infirmi, quibus SSmm. Viaticum, extremae Unctionis Sacramentum hoc triduo administrari contigerit, et aqua pariter benedicta aspergi debeant Defunctorum cadavera, quae tribus his diebus efferruntur: quibus supponi debet aquam benedictam in Ecclesiis reperiri. Aliam quoque addunt animadversionem, quam ex Rubricis Missalis in die Sabbati Sancti desumunt, quae agens de benedictione ignis et incensi praescribit aquam benedictam adhiberi: *Dicta Nona Sacerdos adstantibus Ministris, cum Cruce et aqua benedicta... et deinde praedicta grana incensi et ignem ter aspergit aqua benedicta*. Inferunt hinc Aquam benedictam in Ecclesiae Vasis existere debere; ac proinde etiam inferunt hi, quos inter praesertim *Cavalerius tom. 4 dub. 9 num. 11*: hanc consuetudinem esse

contra morem, qui est ut habeatur in vasis prope Ecclesiae fores, et contra Statuta, quia in Breviario ad diem 3. Maji Alexander decrevisse dicitur, ut aqua benedicta sale admixta perpetuo servetur in Ecclesia; demum contra finem, quia apponitur, ut Fideles Ecclesiam ingredienti statim aspergi valeant, et a levioribus noxis mundari. Haec proferunt, qui stant pro aquae reservatione in vasis prope fores Ecclesiae hoc triduo. Verum tanti non sunt ponderis hae rationes, ut proscribenda sit consuetudo aquam ab Ecclesiae vasis removendi, ut Cavalerius vellet. Et sane quod spectat ad perpetuam in Ecclesia aquae benedictae asservationem, quae decreta dicitur ab Alexandro I., haec perpetuitas non tollitur per triduanam tantum illius remotionem; quemadmodum non tollitur aliquid faciendi consuetudo, si semel iterumque et tertio faciendum omittitur, quod fieri ex consuetudine solet. Quod pertinet ad incensi et ignis benedictionem, possunt haec benedici, quemadmodum revera benedicuntur cum aqua alio in loco, praeterquam in Ecclesiae vasis, asservata. Alexander enim I. non praecipit perpetuam (quam haud tolli vidimus) asservationem in vasis, ita ut perpetuitas cesset, si in vasis desit, sed in Ecclesia. Hac ipsa aqua, nempe in alio reservata loco, infirmi et defunctorum cadavera possunt aspergi. Quod spectat ad intentionem, seu finem Ecclesiae, qui est, ut Fideles Ecclesiam ingredienti statim aspergi possint, et sic a levioribus noxis mundari, neque haec ratio ab hoc fine desumpta officit consuetudini aquam hoc triduo a vasis amovendi, quin immo probari aliquo modo potest remotionem aquae, quae hoc triduo ex consuetudine viget, sin minus Ecclesiae institutioni non adversari, et religiosum saltem quemdam et peculia-

rem ritum mysterio certe non vacuum continere, quod non admittit Cavalerius, qui etiam consuetudinem hanc proscribendam putat, quod nullum mysterium exhibet. Mysterium quidem fateor nullum in se continet haec aquae remotio, sed quin haec aquae remotio conformis aliquo modo est mysteriis, quae Ecclesia his diebus in Fidelium mentes revocat, idcirco mysterium inest in hac remotione, quia ad mysteria recolenda nos vocat, adeoque hic usus non improbandus, cum et Fidelibus peculiarem ritum mysteriis, quae celebrantur, consonum offerat, neque damnandus ut novus, aut sine auctoritate retentus, cum et ab immemorabili retineatur consuetudine, et sciente inspicienteque Supremo Ecclesiae Capite ac Rectore peragatur. Nemo, quod sciam ex Auctoribus, qui hanc aquae remotionem defendunt, animadvertit, quod mox mihi animadvertendum esse puto, sed levibus rationum momentis uti sunt. Jam libeat haec mihi animadvertere ex ipsa, ut innui, Ecclesiae institutione, ex quibus consequens erit indicatum superius locum ab Ecclesia diversum pro asservanda aqua ad varias ignis, incensi, Infirmorum benedictiones admittendum esse, aut saltem non improbandum. Aquae benedictio non una, sed multiplex est in Ecclesia, sicuti et multiplex est diversis exorcismis, diversis precibus, diversis invocationibus, vel rerum diversarum infusionibus, aquae benedictae usus, ad finem aequae diversum, quam Ecclesia intendit et statuit. Inter has vetustissima illa est, quae singulis Dominicis diebus ab Ecclesia peragitur, qua Fideles, aliaque asperguntur, quamque ipsi in mundis vasculis domum etiam asportare ad religiosos usus a veteribus temporibus consueverunt. Habuerunt et Ethnici aquam suam lustralem et piacularem, ut constat ex ipsis prophanis Aucto-

ribus, qui referunt iadeutes Templi aqua aspergi consuevisse, ut ab antis actis culpis purgarentur, et mundi sese Diis suis licet falsis praesentarent. Hoc Ethnici ab Hebraeis usurparunt, et sicut illi ab his acceperunt, depravantes tamen quod habetur in lib. Numerorum cap. 19. de aqua lustrationis et expiationis, ita et nos Christiani aquam adhibemus sanctificatam per Verbum Dei et Orationes, et sic sanctam reddimus. Quod Ethnici perverse et superstitiose usurparunt ob finem diversum, ad quem dirigimus. Quaedam sanctificamus, ut ait Augustinus contra Faustum, quae communia quodammodo cum illis habere videmus, quorum quaedam, Satan, ut noverit Tertullianus lib. de Praescriptionibus adversus Haereticos, tanquam Dei symius, pleraque divina instituta aemulatus invenit. Christiani itaque Aqua sanctificata utimur. Primis Ecclesiae saeculis fideles aqua baptismali utebantur, eamque, priusquam in ea Chrysmata infunderetur, domum deferrebant, ut domos, vineas, campos, segetes aspergerent, eademque ante Chrysmatis infusionem in Ecclesia ipsa Fideles aspergebantur. Haec Fidelium aspersio in Ecclesia nostris etiam diebus servatur. Nam in Missali Sabbato Sancto Rubrica de Fontis benedictione, antequam Sacerdos infundat Oleum Catechumenorum, praescribit, ut Sacerdotes adstantes aspergant: Deinde per assistentes Sacerdotes spargitur de ipsa aqua benedicta super populum: quod in Ecclesiis, in quibus fit benedictio fontis baptismalis, peragitur, servatur, et in Vaticana Basilica solemnem quadam pompa haec fit super Populum aspersio. Insuper de hac aqua ex Rubrica accipitur ad eam spargendam in domibus Fidelium, et aliis locis: Et interim unus ex Ministris Ecclesiae accipit in vase aliquo de eadem aqua ad aspergendum in do-

Decreta authentica.

mibus, et aliis locis: quae aqua in vasis etiam prope Ecclesiae fores existentibus infunditur. Licet hic mos apud nos servetur, et a Rubrica praescribatur, interdictum aliquando fuit, ut Fideles hac baptismali aqua aspergerentur; quia per errorem putabant nonnulli se iterum a peccatis omnibus mundari, quemadmodum et alia quaedam ob aliquem irreptum errorem fuerunt interdicta, inter quae lotio capiti Catechumenorum antequam Baptisma suscipere Sabbato Sancto, quae lotio peragebatur ad munditiam capiti ob Baptismi reverentiam in Dominica Palmarum, quae ab hac caeremonia Dominica in Capitulatione fuit quoque nuncupata. Abrogata fuit haec caeremonia, quia multi putantes hanc capiti lotionem ipsum esse baptismum, baptizari postmodum negligebant. Nil itaque mirum si haec quoque aspersio, de qua hic sermo est, fuerit olim interdicta. Sed Ecclesia uti sapienter omnia instituit, ita et sapienter quaedam diversis temporibus prohibuit, quae in bonum Fidelium initio statuta, Fideles ipsi vel ad proprium damnum, vel ad alium finem convertebant, ad quem pia Mater Ecclesia constituerat. Praeterea quia eo usque huius aquae, nempe fontis baptismalis, ante Sacrorum Oleorum infusionem sacer usus devenit, ut tantae Fidelium multitudini et ad diversos pios ac religiosos fines adhibita non sufficeret, alia aquae benedictio instituta fuit, et ea est, quae singulis Dominicis diebus est peragenda, ut Fidelium pietati satisfaceret. Sed hac etiam nova aquae instituta benedictione, duo excepta fuerunt pro hac, tempora, ea nempe, quibus fons baptismalis ex antiquissima Ecclesiae disciplina consecratur, et id statutum fuit ad indicandum fortasse hanc benedictionem ex illa aquae baptismalis originem habere, et huic illam fuisse suffectam, vel etiam, ut adnotat Ru-

pertus Abbas, in memoriam lavacri regenerantis, quod et Durandus, morem hodiernum aequae ac veterem respiciens, aspergendi Fideles, ut Rubrica innuit, et nonnullorum veterum errorem advertit his verbis: *Non ut rebaptizemur, sed ut gratiam Divini Numinis cum memoria Baptismatis invocemus.*

Aqua haec benedicta, quae in Ecclesiarum foribus pro Fidelium usu prompta est, lotionibus etiam succedit, quibus olim Christiani utebantur, antequam ad Ecclesiam accederent. Ad hunc morem respiciens S. Joannes Chrysostomus sic scribit *Homil. 32 in Matthaeum: In nonnullis Ecclesiis hunc morem corroboratum videmus, ut diligenter multi studeant quomodo lotis manibus, mundis induti vestibibus in Ecclesiam ingrediantur; quomodo autem Animam suam puram offerant Deo, nullam prorsus curam habeant.*

Pro his lotionibus apposita lavacra construebantur. Haec lavacra de antiqua Ecclesiarum forma ad disserendum me vocarent, sed non est hic longius, quam par est, aut instituti ratio postulet, in hac re pertractanda immorandum. Satis erit aliquid delibasse, quod ad rem nostram opportunum, aut saltem non prorsus alienum videtur. Inter Ecclesiae partes, in quibus exteriora quaecumque apud veteres Christianos adnumerabantur, ut *atria, limites, perfugii loca, ac peristilia*, et ceu partes Ecclesiae haberi consueverant, illa erant, quae Nartex appellabatur, et duplex erat; una interior, exterior altera. In exteriori hac Nartice, sive exteriori Ecclesiae ambitu exteriora itidem atria includente, splendidum erat vestibulum, primus *Introitus* nuncupatum, quod prior ejus pars erat, quae Porticibus persaepe circumsepta erat, et columnis undique extollebatur. In hujus areae medio *fons* erat, sive per alios

cisterna, in qua Populus abluebatur, priusquam Ecclesiam ingrederetur. De hac mentionem faciunt Auctores, quos inter *Eusebius*, qui lib. 10 c. 4 sic scribit: *Hic sacrarum expiationum signa posuit* (loquitur de Templo Paulini) *sive fontes ex adverso Ecclesiae extractos, qui interius Sacrarium ingressuris copiosos latrices ad ablendum ministrent.* Paulinus Nolanus Episcopus quinque hos memorat, quos canthari nomine appellat. Jam fontes hi aquam simpliciter continebant nullo ritu, nulla benedictione initio consecratam, qua Fideles materialiter abluebantur exteriori, et hae lotiones ante Templi ingressum significativae tantum erant interioris munditiae, quae esse deberet in Fidelibus Ecclesiam ingressuris, et sacris adfuturis actionibus.

Nostra vero aqua, quae prope Ecclesiae fores reperitur, nudum non est interioris munditiae signum, sed Ecclesiae exorcismis ac precibus benedicta et consecrata, unum est ex Sacramentalibus, et ad omnem immundi Spiritus infestationem abigendam instituta, terroremque venenosi Serpentis procul pellendum, ad omnes latentis inimici insidias praecavendas eliminandasque, et praecipue ad Fideles a levioribus noxis liberandos, et ad delendas in illis veniales culpas, positus requisitis dispositionibus, aliisque quae requiruntur. Haec itaque Aqua, fontibus, et cantharis ad simplicem manuum lotionem, quaeque in Nartice erat, lotionibus ipsis suffecta fuit, et tanta potiori ratione suffecta, quanto excellentiori fine adhibita, quanto venialium culparum delatio simplici, et materiali lotioni internae tantum munditiae significativae praestat. Ecclesia autem hanc in Templorum foribus aquam retinendam voluit ad Fidelium Tempora ingredientium religiosum usum, ut puriores ingrederentur, et dignius incruento Sacrificio adstarent,

mundioresque Divinae Majestati sese offerent, et suas ad Deum preces mundiore funderent corde. Jam duo post haec animadvertenda sunt. Primum, cum praeceptum fuerit singulis Dominicis fieri aquae benedictionem, excepta duo tempora fuisse ob Fontis baptismalis consecrationem. Cum autem inter haec adnumeretur Sabbatum Sanctum, et hac die Rubrica praecipiat aspergi Fideles ex ipsa aqua, antequam in ea Catechumenorum Oleum infundatur; ex ipsa exceptione renovandi aquam sequitur, supponi non immerito debere, hac saltem die in Vasis prope Ecclesiae fores aquam benedictam, usque dum Fontis baptismalis benedictio peragatur, non asservari.

Praeterea hujus aquae institutionis multiplex est finis. Jam cum inter diversos fines is adnumeretur, ut Fideles puriori cordi Sacro peragendo adsistant, patet ex hoc altera ratio, ob quam in foribus Ecclesiae hoc tri-duo licet non integro, non servetur haec aqua. Cum enim Feria VI. Sacrificium non celebretur, et ideo sit dies penitus aliturgicus, hinc nil mirum, si hac Feria VI. aqua benedicta memoratis in vasis non asservatur.

At reponet aliquis, quid de Feria V., quid de Sabbato Sancto dicendum, si Sacrificii cessatio altera est ratio, ob quam ex consuetudine aqua benedicta removetur?

In utroque enim die unicum quidem sed tamen Sacrum solemne peragitur, cui Fideles adsunt. Nihil omnino aquae remotioni haec animadversio officit. Nam quoad Feriam quintam in Agno Domini, hac die, quae dici certe nequit aliturgica, removetur aqua absoluto Sacrificio, dum Vesperae dicuntur, dum Altaria denudantur, verbo, dum tempus vere aliturgicum incipit et luctus ob Christi mortem. Non deest igitur aqua, antequam eo die Sacrifi-

cium inchoetur, et ea uti possunt Fideles Ecclesiam ingredienti Sacrificio adfuturi. Quod vero pertinet ad Sabbatum Sanctum: haec dies esset pariter stricte aliturgica non secus ac antecedens Feria sexta, et Sacrum hoc mane per anticipationem peragitur; celebrari enim deberet nocte subsequenti, quemadmodum antiquitus celebrabatur, et ut ostendunt verba, quibus utitur Ecclesia in Oratione Missae *Hanc Sacratissimam Noctem*, et infra actionem: *Et Noctem Sacratissimam celebrantes*: adeoque nil mirum, si mane aqua benedicta in Ecclesiae foribus non asservatur. Sed hoc omisso, quod quidem remotioni non officit, licet haec aqua non sit in vasis prope Ecclesiae fores, dum Fideles Ecclesiam ingrediuntur, non deest tamen aspersio Fidelium, antequam Sacrum peragatur. Nam juxta Rubricam, ut vidimus, baptismali aqua aspergendi sunt Fideles, antequam Catechumenorum oleum infundatur. Non deest aqua paullo post ingredientibus Ecclesiam, cum ex ipsa hac aqua ante olei Catechumenorum infusionem soleant Ecclesiae vasa impleri, uti de hac ipsa aqua Rubrica innuit: *In mundo aliquo vase per unum ex Ministris Ecclesiae esse accipiendam ad aspergendum in domibus, et aliis locis*: Et ita haec interpretando Rubricae verba, Ecclesiae vasa ab Aedituis aliisque implentur: vel privatim quoque, solita aquae benedictio in Ecclesiis baptismali fonte carentibus peragi solet, et hac ea impleri, cum Paschalis solemnitas jam per Cerei benedictionem, vel aut certe ab Ecclesiae Ministris Praeconii cantu est annunciata, et mox Resurrectionis Mysterium per anticipationem Fidelibus repraesentatur. Consuetudo itaque aquam benedictam ab Ecclesiae vasis amovendi non est contra Rubricam, cum nulla Rubrica id prohibeat, licet huic ritui *nulla*, ut inquit Cavalerius,

adstipulatur Rubrica. Non vacat mysterio aliquo; nam si per se nullum mysterium continet, ad ea saltem excitat, quae Ecclesia hoc triduo nobis considerata offert: hac demum deficiente aqua benedicta, et in locis ab Ecclesiae vasis diversis asservata, benedici possunt ac revera benedicuntur et novus ignis et Cereus et infirmi, quibus ministratur Viaticum, et Extrema Unctio, et Defunctorum cadavera asperguntur. Secus dici deberet, quoties hae peragantur benedictiones et aspersiones, aquam benedictam ad hos fines adhibendam necessario ex vasis Ecclesiae hauriri debere, et Ecclesiam ad hoc suos Ministros cogere, si his in casibus Aquam benedictam ex alio loco, aut vase, quam ex illis, quae prope Ecclesiae fores sunt, haurire contra Ecclesiae morem statuta et finem esset, ut putat Cavalerius ipse, qui sane haud poterat inficiari morem, statuta et finem Ecclesiae illum esse, ut Fideles in Ecclesia ingredientibus ea sese aspergant ac signent.

Sed habemus ipsum Cavalerium quodammodo sed involuntarie confitentem, et praxim, quam citato paragrapho reprobatur, adprobantem. Cap. XXI. de Sabbato Sancto §. 12 haec habet:

Sacrista itidem, vel alius Minister infundit in aliud vas de aqua fontis (antequam oleum Catechumenorum infundatur)... et ex eadem aqua renovari consultius quoque erit vasa Ecclesiae: inquit renovari: non inficior dici posse renovari, etiamsi paullo ante illa removeatur, quae erat in vasis praedictis. At removenda saltem erit, antequam Officium incipiatur? En igitur Fideles ingredientibus sine aqua, qua se signent. Sed cum agit Cavalerius de ordine procedendi ad ignem benedicendum haec habet: Praecedentes tres Acolythy, quorum medius incedit deferens Vas aquae benedictae.

Quaeso: undenam hausta est haec aqua? non certe ex vasis Ecclesiae, quae supponuntur jam vacua, et illa quae prius nempe paullo ante in illis erat? Haud equidem possum admittere. Cum enim immunditiam et foeditatem ut plurimum habet ob Populi frequentiam, ob pulverem desuper cadentem, ob aliam etiam quamcumque rationem, indecens sane esset ea uti, et alia potius mundior ac purior adhibenda est, haec autem in casu alia esse non potest, nisi antea benedicta, et alio in loco a vasis Ecclesiae diverso asservata. At nullam habet vim postrema haec animadversio, haud sibi contradicat Cavalerius; semper tamen ex supra adnotatis et ex aliis rationum momentis nec improbanda erit haec ultimo majoris Hebdomadae triduo, quae viget, remotio, neque proscribenda, ut vellet Cavalerius.

3) Benedictio est multiplex.

Vd. *Aqua bened. in hebdom. maj.* (decr. n. 4669 nota).

ARCHIDIACONUS.

1) Celebrans.

(Vd. *Absolutio mort.*)

Missas per Archid. uti primam Dignitatem celebrandas esse in diebus Jovis, Veneris et Sabbati s., Paschatis Resurrectionis, Patroni Ecclesiae, Pentecostes et Nativitatis Domini die ac nocte. n. 110 ad 1 et 3 die 16. Jan. 1597. Vd. *Dignitas* (celebr.)

Archidiaconi est, non autem Vicarii, in quibuscunque processionibus intra et extra civitatem faciendis, illas ordinare et distribuere. n. 110 ad 4 die 16. Jan. 1597.

Item est Archid., absente vel impedito Archiepiscopo candelas benedicere et distribuere in die Purificationis B. V. M. *Ibid.* ad 5.

2) Ejus Coadjutor.

Vd. *Coadjutor Archidiacon.*

3) In Consecrat. ss. Oleor. in Coena Dom.

Vd. *Assistens Episcopi in Consecrat. ss. Oleor.; Coena Domini* (Olea s.; Distributor).

4) Habitus in assist. Episcopi.

Archidiaconum non habitu praelatio sed canonicali uti debere, quando in functionibus ecclesiasticis Episcopo inservit. n. 1571 ad 2 die 17. Nov. 1646.

Vd. *Archidiaconus* (Praesentia et habitus in choro).

5) Incensatio.

Vd. *Incensatio; Canonici Cath.* (incens.)

Archidiaconum absente Episcopo duplici tantum ductu juxta Caeremoniale thurificandum esse. n. 1725 die 22. Aug. 1654; n. 2563 die 12. Septbr. 1671.

Praedictum decretum omnino servari mandavit S. C. n. 1750 die 19. Dec. 1654; n. 2799 die 14. Nov. 1676.

Archidiaconum, tamquam Dignitatem, qui baculum Archiepiscopi sustinet, thurificandum esse immediate post Presbyterum et duos Canonicos Diaconos assistentes, antequam chori thurificatio inchoetur. n. 345 die 28. Apr. 1667.

6) In Ordinatione.

(Vd. *Ordinatio; Tonsura. Mandatum apost.*)

Archidiacono competit jus vocandi Ordinandos in solemnibus Ordinationibus. n. 1976 die 29. Mart. 1659.

Archidiaconum Cathedralis Muri assistentem Episcopo habenti Ordinationem generalem ministrare debere capite detecto, praecipue, quando suas facit instantias recitando verba: Rme. Pater, postulat S. Mater Ecclesia; non autem cum bireto. n. 2530 die 28. Febr. 1671.

Ad dubium: An Archidiaconus (in Ordinatione) uti debeat habitu dumtaxat Choralis, vel Dalmatica, aut Pluviali? S. C. resp.:

„Servetur Caeremoniale Episcoporum lib. 1 cap. 7.“

Atque ita rescripsit et servari mandavit. Die 6. Sept. 1834. n. 4732.

7) Praecedentia.

Canonicis presbyteris contententibus praecedentiam super Archidiaconum, eo quod ipse sit in diaconali ordine constitutus, S. C. resp.: praecedentiam spectare ad Archidiaconum. n. 1473 die 26. Sept. 1643.

8) Praesent. et habitus in choro.

Vd. *Rector Chori; Archidiaconus* (habitus etc.)

Nulla modo posse Archidiaconum lucrari distributiones quotidianas et fructus suae Praebendae nisi in habitu proprio et Archidiacono convenienti, in choro et in Ecclesia assistat horis Canonicis et divinis Officiis et cum eodem habitu in processionibus incedat in loco sibi debito et convenienti tamquam Archidiacono et non tamquam Protonotario, et dum in Ecclesia Cathedrali celebrat Missas, morem consuetum Ecclesiae servare debeat. Quodsi voluerit uti habitu *Protonotarii* in Ecclesia Cath., nihil participare poterit de fructibus et distributionibus Archidiaconatus; tamquam extraneus reputabitur eique locus assignandus erit post Abbates, non supra nec inter Canonicos, ut dicitur in Caerem. lib. I. c. XIII. circa finem. n. 422 die 19. Novbr. 1611; n. 2289 ad 3 die 30. Aug. 1664. Vd. *Vicar. general.*

Archidiaconum, quamvis primam Dignitatem, immunem non esse a poena privationis distributionum quotidianarum, si in functionibus ecclesiasticis incedat cum habitu Protonotarii. n. 1572 ad 1 die 17. Nov. 1646.

Archidiaconum, licet etiam Vicarium, non posse se abstinere a choro et gaudere distributionibus quotidianis. n. 2289 ad 8 die 30. Aug. 1664.

Non licere Archidiacono Cathedralis Papien. in functionibus per ipsum faciendis tamquam Primicerium deferre ultra Insignia Primiceriatus etiam illa Archidiaconatus. n. 2793 die 13. Junii 1676.

9) Subscriptio.

Archidiacono in edictis per eum editis non licet nomen proprium inscribere cum illis verbis: *Dei et apostolicæ sedis gratia Archidiaconus etc.* n. 1603 die 20. Febr. 1649.

Cf. de Archidiacono: *Sedes Vicarii gener. et Archidiaconi; Magistratus; Missa priv. Dignitar. etc.; Chorus (initium).*

ARCHIEPISCOPUS.

1) Accessus ad Suffraganeos.

Quotiescunque Archiepiscopus accedit *solemniter* ad Urbem Suffraganei, debet Episcopus Provincialis illi processionaliter obviamire (cum Canonicis et Clero) n. 101 die 10. Jan. 1597.

2) Benedicens.

Vd. *Benedictio.*

3) Crux.

Vd. *Crux archiepiscop.*

4) Mozzetta.

Vd. *Mozzetta.*

5) Officium.

Vd. *Episcopus (recitatio Off.).*

6) Pallium.

Vd. *Pallium.*

7) Praecedentia.

Vd. *Episcopus (praecedentia).*

Ad Archiepiscopum uti Archiepiscopum majoritate gradus supra Episco-

pum praecedentiam spectare. n. 1779 die 29. Jan. 1656.

Ad dubium: quaenam ratio habenda sit inter Episcopos Suffraganeos et Archiepiscopum, cum simul in Metropolitana Divinis interfuturi conveniunt et genuflexi preces effundunt ante altare SSmi. et altare maximum? S. C. resp.: Archiepiscopum oportere genuflectere et incedere digniori quidem loco sed in linea cum Suffraganeis, Archiepiscopum scilicet super faldistorio et Suffraganeos super pulvinaribus hinc inde. At si loco faldistorii Archiepiscopus adhibeat genuflexorium commune, poterunt Suffraganei, si idem capax fuerit, super eodem hinc inde pariter genuflectere. n. 1899 die 8. Junii 1658.

8) Religiosus.

(Habitus).

Vd. *Episcopus regularis (cappa).*

Non licere Archiepiscopo Tarracon. Religioso Professo Ordinis s. Benedicti gestare habitum Cardinalitium sericum ad instar aliorum Archiepiscoporum saecularium, sed servandum esse Caerem. n. 2653 die 12 Aug. 1673. Hoc decret. firmatum est die 16. Junii 1674.

9) Sanctus.

Vd. *Sancti (Officium).*

10) Sedes.

Vd. *Sedes.*

11) Titularis.

(Praeced.)

Ad dubium Archiepiscopi Ephesini: num Archiepiscopi titulares in aliena Dioecesi existentes praeferrī debeant Episcopis et Archiepiscopis consecratione junioribus nec non aliis Episcopali characterē senioribus sed gradu archiepiscopali posterioribus, ut puta ad Ecclesiam archiepiscop. post ipsius oratoris ordinationem translatis? S. C.

resp.: Affirmative, extra tamen Ecclesiae ambitum, intra quam Ordinario privative quoad omnes Episcopos et Archiepiscopos, etiam seniores, praecedentia competit. n. 1792 die 8. Apr. 1656. Cf. *Episcopus* (praeced.) Archiepiscopo titulari aequae ac de residentia praelationem et obsequia deberi ac propterea Archiepiscopum Suffrag. Praensem Oratorem caeteris Dignitatibus archiepiscopali inferioribus ubique et in omnibus praefendum esse. n. 1857 die 1. Decb. 1657.

ARCHIPRESBYTER.

1) Celebrans.

Vd. *Usus Pontificalium* (decr. n. 4614 nota; et alia decreta).

Missarum celebrationem in absentia Archipresbyteri, vel etiam in ejus praesentia, si ipse celebrare noluerit, ad Dignitates seu antiquiores presbyteros, non autem ad ejus substitutum pertinere, cui *tamquam substituto* nec locum ullum nec incensi aut pacis honorem convenire. n. 183 die 14. Decb. 1602.

Licere Archipresbytero solemniter celebranti uti mensa absque tamen luminaribus alioque ornatu episcopali. n. 1544 ad 6 die 16. Sept. 1645.

Non licere Archipresbytero delegare alios in functionibus suo arbitrio sed servandum esse decret. sub die 7. Oct. 1645. n. 2881 die 6. Mai. 1679.

Celebrationem missae sol. et Officii pro festo dedicationis Ecclesiae s. Mariae in Cosmedin de Urbe ab Archipresbytero peragendam. n. 3779 die 10. Decb. 1707.

2) Ecclesiae Metrop. Pisanae.

(Privilegia.)

Vd. *Usus Pontifical.* (decr. n. 4696.)

3) Locus in processione.

Archipresbyterum in processionebus stola tantum et colta indutum non

posse incedere post Canonicum paratum. In processionebus debere incedere inter duos Canonicos vel ad dexteram dignioris. n. 1544 ad 3 et 4 die 16. Sept. 1645.

4) Praeced. et honor.

Vd. *Aspersor.; Chorus.*

Non convenire Archipresbytero sedem paratam, neque, ut Presbyteri et Clerici eum associant, neque quod eorum dignior in porta Ecclesiae porrigat et ministret ei aspersorium, neque alia praetensa obsequia praestent, quae solis Episcopis a Canonicis Ecclesiarum Cathedr. debentur. n. 506 die 4. Julii 1615. Vd. *Canonicis.* (Praeced.)

Decano et Canonicis *collegialiter* incedentibus tam intra quam extra Ecclesiam praecedentiam competere supra Archipresbyterum. n. 1052 ad 1 et 2 die 11. Maii 1638.

Nullam qualitatem Archipresbyteri remanere post renuntiationem Archipresbyteratus; idcirco eum esse contemplandum uti simplicem Sacerdotem, illumque antiquioribus in Ordine cedere oportere. n. 1916 die 7. Sept. 1658.

5) Sedes.

a) In sua Ecclesia.

Non licere Archipresbytero pro commodiori audientia concionatoris habere sedem prope altare, sed in alio loco opportuno et decenti. n. 1544 ad 7 die 16. Sept. 1645.

In choro nihil esse innovandum quoad sedem ipsius Archipresbyteri. Ibidem ad 8.

b) Extra suam Ecclesiam.

Non licere Archipresbytero habere sedem particularem extra Ecclesiam archipresbyteralem, sed in aliis debere esse contentum sede aequali una cum Canonicis, in loco tamen digniori, ornato etiam tapete et pulvinari pro